

Visn. Lviv. Univ., Ser. Zhurn. 2025: 57; 31–39 • DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2025.57.13287>

УДК [070.481"Sprawy Narodowosciowe":070.447]:327(477:438)"1935/1939"](091)

УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ «SPRAWY NARODOWOŚCIOWE» (1935–1939)

Степан Кость

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна
e-mail: skost_@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-6566-5503>*

Тетяна Слотюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна
e-mail: burdeha@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8883-4154>*

У статті досліджено висвітлення польсько-українських відносин на сторінках журналу «Sprawy Narodowościowe» упродовж 1935–1939 років, вказано на актуальність цієї проблеми в широкому історичному контексті, з'ясовано позицію журналу щодо розв'язання національного питання в міжвоєнній Польщі, певною мірою обмірковано розбіжність між ставленням редакції журналу до національного питання і національною політикою польської влади другої половини 30-х років.

Ключові слова: польсько-українські відносини, історія міжвоєнної Польщі, історія України, національне питання, журнал «Sprawy Narodowościowe».

1. Постановка проблеми і актуальність дослідження. Означений період охоплює останні декілька років перед початком Другої світової війни – період складний, напружений, суперечливий практично в усіх сферах функціонування Польщі як держави. Не було винятком і українське питання як один із сегментів питання національного. Норман Девіс цей період означив як «дорогу до катастрофи». Він зазначає: «Ситуації Польщі на кінець тридцятих років ХХ століття не позаздриш. Місце між Гітлером і Сталіним стало найневигіднішим місцем у всьому світі. Об'єднання сил з одним чи іншим було б однаково недоречним й однаково небезпечним. Не робити нічого означало спокушати долю. Пошук підтримки у західних держав чи в системі «колективної безпеки Ліги» (тобто Ліги Націй. – Авт.) теж не вселяло надії. Як застерігав Пілсудський і як це влучно довела Мюнхенська угода щодо сусідньої Чехословаччини, британці і французи, здавалося, були задоволені, що їм вдалося за-

спокоїти агресора коштом іншої нації»¹. Відзначив Н. Девіс і той факт, що в умовах світової економічної кризи польська економіка не зуміла створити такого потенціалу, який міг би уможливити модернізацію армії. Звернув він увагу і на те, що в Польщі загострювалося національне питання: «Німецька меншина швидко переходила на пронацистські позиції. Євреї побоювалися цькування та переслідування. Українці скаженно кипіли... З'явилося кілька націоналістичних фракцій в суспільних угрупованнях і фашистських боївках. До політики втягували Костел. Забагато католицьких ксьондзів піддалися націоналістичним течіям»². Усе це ще більше загострювало національне і зокрема українське питання. Вандич вважає, що Угорщина за допомогою Польщі окупувала Карпатську Україну³. Потрібно зробити важливе уточнення – Угорщина потопила в крові Карпатську Україну за згоди Німеччини, але Польща теж допомагала ліквідувати державність Карпатської України і це свідчило, як Варшава ставиться до українського питання не лише у Польщі, а й за її межами. Польська історикиня Г. Дильонгова зазначала про зростання взаємної ненависті в обох спільнотах – польській та українській⁴. Українців принаймні можна зрозуміти: вони прагнули відновлення української державності і тому з таким ентузіазмом зустріли проголошення автономії Карпатської України, а згодом і державності.

Проте на останньому засіданні Сейму 2 вересня 1939 року С. Скрипник і В. Мудрий від імені українців заявили про лояльність щодо Польщі та участь української спільноти в її захисті: «так українці стали до захисту країни, громадянами якої, щоправда, вони були, але яку упродовж тривалого часу не визнавали, вважаючи її окупантом»⁵. Українське питання означеного періоду було такою проблемою, яку Варшава так і не змогла розв'язати, бо й не прагнула до цього, вважала, що навіть обмежена автономія піде на шкоду польській державності (хоча міжнародні зобов'язання Польщі передбачали автономію). Для українців боротьба за справедливе вирішення національного питання в кожній державі, а ще більше відновлення української державності – це один із історичних імперативів нації. Дослідження будь-якого аспекту цієї проблеми і зумовлює актуальність дослідження.

Мета дослідження: з'ясувати особливості висвітлення українського питання на сторінках журналу «Sprawy Narodowościowe» (1935–1939).

2. Аналіз попередніх досліджень. В історіографії питання можна виокремити кілька груп авторів, чий праці стосуються цієї проблеми. Насамперед маємо на увазі праці відомих польських діячів Ю. Пілсудського і Р. Дмовського, а також праці Л. Василевського, Я. Лося, С. Стемпковського, С. Тугута, В. Бончковського та інших політичних діячів і публіцистів того часу. Після 1990 року національне питання у міжвоєнній Польщі досліджують Е. Балушинська, Зб. Запоровський, П. Колаковський, М. Маршал, В. Міх, Б. Сточевська та ін. Серед українських дослідників,

¹ Davies, N. (2014), *Serce Europy. Polska: przeszłość we współczesności*, Wydawnictwo Znak, Kraków, s. 151.

² Там само.

³ Вандич, П. (2004), *Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від середньовіччя до сьогодення*, Критика, Київ, с. 275.

⁴ Дильонгова, Г. (2007), *Історія Польщі: 1795–1990*, Вид-во Києво-Могилянської академії, Київ, с. 121.

⁵ Zaprowski, Zl. (1992), *Sejm Rzeczypospolitej 1919–1939. Działalność posłón, parlamentarna koncepcie Józefa Piłsudskiego mniejszości narodowe*. Lublin, s. 258.

які вивчали українське питання, такі відомі постаті міжвоєнної доби, як І. Кедрин, М. Кордуба, В. Кубійович, С. Томашівський. Сучасні українські дослідники цього питання: Ю. Вялова, Я. Дашкевич, Л. Зашкільняк, М. Кугутяк, М. Кучерепа, О. Краківський, М. Швагуляк. Власне, одна із останніх праць – монографія Ю. Вялової «Леон Василевський (1870–1936): постать політична у контексті польсько-українського діалогу» (2019).

3. Методологічну основу дослідження формує передовсім основна ідея – право націй на самовизначення. Щодо українського питання в Польщі, то Польща згідно з міжнародними зобов'язаннями повинна була надати Східній Галичині автономію. На формування методологічної основи дослідження вплинули також праці польських та українських дослідників означеної проблеми.

У статті використано історичний, системний, структурно-функціональний, термінологічний та інші підходи, а також відомі загальнонаукові методи.

4. Виклад матеріалу. Ярослав Грицак характеризував міжвоєнну Галичину як світ, поділений на національні гетто⁶. Думка відомого історика некоректна навіть як метафора. Національним гетто польське суспільство не було за часів Австро-Угорщини, а після відновлення державності поляки будували унітарну державу, в якій був великий відсоток українців, німців, білорусів, євреїв.

17 січня 1936 року прем'єр М. Косціалковський виступив у Сеймі. Він окреслив особливості національного життя Польщі, наголосив на значенні здорового патріотизму, який протиставляв негативному, на його думку, націоналізмові, запевняв, що уряд серйозно оцінює значення змін, які відбуваються в українських національних настроях. Прем'єр заявив, що він підтримує процес нормалізації польсько-українських стосунків⁷. Насправді ситуація була іншою.

Після смерті Ю. Пілсудського національне питання лише загострилося. Жодна із сторін (з одного боку – влада, з іншого – національні меншини) не хотіла поступитися, але багато чого залежало саме від урядової політики. Норман Девіс зазначає, що після смерті Ю. Пілсудського санаційний режим почав налагоджувати стосунки з націоналістами (з прихильниками концепції Р. Дмовського, вплив цього політика був помітний). Норман Девіс відзначає загострення націоналістичної позиції влади і переслідування меншин⁸.

Українські автори, учасники політичного життя 30-х років теж негативно оцінювали ставлення до українців. Іван Кедрин зазначав у своїх спогадах: «... польська політика у відношенні до українців насправді не змінилася, система залишилася та сама, у шкільництві, почавши від народного до високого включно нічого не змінилося, і тому логічно в краю настрій спершу прихильного вичікування поволі змінювався у нетерпеливість, огірчення і ремствування. Загальне враження таке було, що польська сторона знову обманула українців»⁹ (Іван Кедрин мав на увазі крах політики «нормалізації»). Проте слово «ремствування» не відображає справжнього стану

⁶ Грицак, Я. (2002), Уявна і наявна історія одного регіону, післямова до кн. Воячук Р. Спомини з передвоєнного Львова та воєнного Відня. Львів, с. 13.

⁷ Sprawy Narodowosciowe, 1936. № 1–2. S. 18–19.

⁸ Davies, N. (2014), Serce Europy. Polska: przeszłość we współczesności, Wydawnictwo Znak, Kraków, s. 170.

⁹ Кедрин, І. Життя – події – люди. Спомини і коментарі, с. 257.

речей і реакції українців на національну політику Варшави, бо судові процеси (Варшавський та Львівський проти С. Бандери та його соратників 1935–1936 років, інші судові процеси проти членів ОУН), колонізаційна політика, що ще більше загострювала проблеми в українському селі, яке потерпало від безсилля, зростання націоналістичних настроїв серед українського робітництва, погроми, які влаштувала польська «вулиця» проти українців і євреїв – ось що треба вбачати за «ремствуванням».

Проте журнал «Sprawy Narodowościowe» намагався залишатися в межах наукового видання. І структура журналу, його завдання, ставлення до національного питання залишалися незмінними. Журнал як друкований орган Інституту дослідження національних проблем (1921) почав виходити із січня 1927 року. Структура кожного числа журналу залишалася практично незмінною. Перший відділ – «Наукові статті» або «Огляди» (у певних виданнях число відкривалося некрологом); другий – «Хроніка»; третій – «З інституту національних досліджень»; четвертий – «Рецензії»; п'ятий – «Бібліографія». Статті українських авторів, хоча й не найважливіші, але вагоме свідчення уваги до українського питання. Упродовж останнього періоду існування журналу теоретичних статей українських авторів не було. Стаття А. Лотоцького «Леон Василевський про українську проблему» (№ 6 за 1936 р.) – виняток. Зате в цьому розділі були наукові публікації польських авторів, в яких порушувалися ті проблеми національного питання, які стосувалися й українців. Наприклад, у статті «Етнічна проблема Полісся» (№ 1–2 за 1936 р.) автор справедливо зазначав, що ставлення до рідної мови – це одна із найважливіших ознак національного почуття і єдності, а поліщуки свою говірку сприймають як неповноцінну, вживання її вважають принизливим. Автор вказував і на відсутність місцевого патріотизму та вважав, що вони не є ані українцями, ані білорусами, ані поляками, перестають вони бути й поліщуками – це люди без батьківщини.

Власне, авторові дуже не хотілося, щоб поліщуки, як лемки, гуцули, бойки, були українцями. Підтекст статті: поліщуки – це та маса, яку треба асимілювати. Інший цікавий приклад – стаття В. Томкевича «Гадяцька унія» (№ 1 за 1937 р.). Автор тлумачив Гадяцьку унію 1659 року як важливий факт польсько-українського порозуміння. На його думку, реалізація цієї угоди могла визначити нові шляхи в майбутньому для обох споріднених народів. Водночас він вказував і на те, що козацька революція зумовила занепад польської держави, що козацьке (тобто українське) питання було одним із найважчих. Безперечно, стаття Р. Бежанека «Національна автономія» (№ 3 і № 4–5 за 1937 р.) з'явилася не випадково: автор схиляється до думки, що автономія – це реальна спроба розв'язати національну проблему. Причину критичного ставлення до національної автономії автор вбачав у тодішній міжнародній ситуації, яка не сприяла розвитку міжнародного права про меншини. У дев'ятому пункті висновків автор багатозначно припускав, що може й національні меншини зрозуміли, що автономія – це ще не все і що існує і поза нею низка інших дуже життєвих інтересів... Такий висновок був однозначно адресований національним меншинам у Польщі (може, урядові теж).

І нині актуальна проблема, яку порушив В. Томкевич у статті «Україна між Сходом і Заходом» (№ 1–2 за 1938 р.). Схід для автора – це Москва. Він слушно зазначав, що Схід і Захід – це поняття не географічні, це два різні культурні змісти, різні філософсько-цивілізаційні категорії. Він мав рацію, коли вказував на негативний вплив Московщини на українську духовність. Варта уваги така думка В. Томкеви-

ча: наддніпрянські українці (він мав на увазі екзильний уряд Української Народної Республіки, який зберігав пам'ять про С. Петлюру) орієнтуються на Польщу (зрозуміло, що Польща була для нього частиною Заходу), а українці у Львові воюють з цією Польщею. Проте знакову думку В. Томкевич висловив наприкінці статті. Він зазначав, що є речі тривкіші від політики; прийде, напевно, день, коли Україна знову постане перед дилемою: вона з Росією чи з Польщею, із Сходом чи Заходом? Ще одна його думка: майбутнє України вирішиться не в Галичі, Жовкві чи Луцьку, а саме в Києві.

Зате розділ «Національні меншини в Польщі» завжди відкривався рубрикою «Українці» і за обсягом вона була найбільшою. Це була за змістом доволі детальна хроніка політичного (особливо), економічного, освітньо-культурного життя українців. Автори оглядів передовсім звертали увагу на українське політичне життя: йдеться про українські партії – Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО), Українську соціалістично-радикальну партію (УСРП), Фронт національної єдності (ФНС), Волинське українське об'єднання (ВУО), Українську народну обнову (УНО), а також про Українську парламентську репрезентацію (УПР). Автор такого огляду, зазвичай, головну увагу звертав на найважливіші події, що відбувалися в партії, на її ставлення до влади та її політику, на внутріпартійну полеміку, на полеміку з іншими партіями. Важливим джерельним матеріалом цих оглядів була преса: «Діло», «Українські вісті», «Новий час», «Нова зоря», «Громадський голос». Винятком з-поміж українських партій була лише Організація українських націоналістів (ОУН), що перебувала в підпіллі. Скажімо, автор огляду (№ 1 за 1937 р.) звернув увагу на реакцію української преси на декларацію полковника Коца. «Діло» в статті «Декларація полк. Коца» у № 40 за 1937 рік зазначало, що це нова спроба консолідації польського суспільства, але в українському суспільстві підтримки вона не знайшла (за часів Ю. Пілсудського функціонував Безпартійний блок співпраці з урядом, а також йшлося про Табір національного об'єднання). У № 4–5 журналу за 1937 р. автор огляду звернув увагу на такий важливий момент: в липні 1937 року редакція газети «Діло» започаткувала анкету і почала друкувати висловлювання відомих діячів стосовно «нормалізації». Не пройшов повз його увагу і цикл статей В. Кузьмовича, присвячений політиці врегулювання українсько-польських відносин (ці статті практично завершили дискусію про «нормалізацію», яка зазнала краху).

Особливу увагу редакція журналу «Sprawy Narodowościowe» звертала на резолюції партійних з'їздів: Фронту національної єдності (листопад 1936 року), – партії, до якої інші українські партії ставилися негативно; у грудні 1937 року відбувся з'їзд Української соціалістично-революційної партії, який ухвалив резолюції на користь об'єднання нації, на підтримку власного шкільництва, справедливої земельної реформи, повної свободи господарських, культурних, політичних, професійних організацій, боротьби з шкідливим впливом антинародної діяльності. На початку січня 1938 року відбувся з'їзд УНДО, що мав на меті визначити ідеологічний напрям партії, який формувався навколо гасла консолідації українського суспільства, і остаточно з'ясувати ставлення до «нормалізації». Автор огляду звернув увагу на те, що з'їзд визнав за необхідне пристосувати свою політику до ідеї й умов польської державно-політичної дійсності.

Редакція журналу уважно стежила за діяльністю усіх відомих українських організацій, що репрезентували різні сфери життєдіяльності: це Ревізійний союз укра-

їнських кооперативів, Центробанк, Маслосоюз, Сільський господар (економічне життя) та ін., «Просвіта», «Рідна школа», «Скала» (культурно-освітнє життя), Наукове товариство імені Т. Шевченка, Союз українок (дуже важлива громадська організація, за вплив на яку боролися різні партії), це організації, що репрезентували професійний рух і об'єднували українських журналістів, вчителів, адвокатів, лікарів, техніків, музикантів, купців та ін. Стежила редакція і за молодіжним рухом. Поза увагою не залишалися навіть такі менш вагомні в національному житті організації, як туристично-краєзнавче товариство «Плай» чи «Товариство допомоги інвалідам». Зазвичай авторів оглядів українського життя цікавило, як українське суспільство реагує і на політику влади, і на зміни в міжнародній ситуації. Потрібно вказати і на той факт, що від 1936 року рубрика «Українці» в розділі «Національні меншини в Польщі» починалася своєрідним вступом під різними назвами: «Загальна ситуація», «Загальна оцінка» (у 1938 році цього вступу не було). У № 1–2 журналу за 1939 р. автор наголошував, що відцентрові тенденції, які виявилися в Чехо-Словаччині після Мюнхенської угоди, були предметом особливої уваги в українському суспільстві. Йшлося, зокрема, про вибори до автономного парламенту Карпатської України, розбудову власної збройної організації, конфлікт уряду А. Волошина з Прагою. Постановлення незалежної Карпатської України та її поразка були великою несподіванкою для українців і дуже дезорганізували українську громадську думку. Водночас автор зазначив, що протидія певній депресії, яка охопила українське суспільство після поразки Карпатської України, відбувається у двох напрямках: 1) всі українські партії почали закликати до консолідації; 2) заклик до думки про розрахунок лише на власні сили. Проте автор вказав на ще одну певну тенденцію – пошук компромісу з польською владою (це знайшло відображення у публікаціях «Діла» і «Національної політики», у промові В. Мудрого на засіданні ЦК УНДО від 22 квітня 1939 року, де авторитетний промовець сказав і про депресію після поразки Карпатської України, і про те, що в майбутній війні (!) українське питання знову буде актуальним, і про невдачу політики «нормалізації», і про потребу такої політики, яка б не зважала на чужі інтереси, а захищала українські національні. У цьому ж виступі В. Мудрий заявив, що в цій грізній та відповідальній історичній хвилі українці виконують свій громадянський обов'язок, але вони водночас вимагають від влади гарантій і задоволення національних потреб українського народу в Польщі. Цю промову з'їзд визнав програмною, що й було зафіксовано в ухвалі.

Появу своєрідного вступу чи підрубрики «Загальна оцінка» чи «Загальна ситуація» (вперше цей елемент тексту рубрики «Українці» з'явився в № 5 за 1933 рік, № 5 і 6 за 1935 р., № 1–2 за 1939 р.), в якій редакція підсумовувала, узагальнювала, оцінювала стан і тенденції українського суспільства, але водночас це означало і з'ясування ступеня лояльності до влади.

Національне питання не лише не було розв'язане до кінця Другої республіки, а воно лише загострювалося попри спробу, наприклад, з українського боку нормалізувати польсько-українські стосунки. Вандич зазначає, що ідеологія Табору національної єдності, «за словами дотепника, виявилася коктейлем: 40% націоналізму; 30% соціального радикалізму, 20% аграріянізму та 10% антисемітизму. Табір виявився бездушним тілом. За тогочасних умов Польща могла або рухатися до напівтоталітарної моделі, в якій цементом був би націоналізм Р. Дмовського, або повернутися до парламентської демократії... У якому напрямку розвивалася б польська політика,

якби мир протривав ще десяток років? Тепер неможливо сказати»¹⁰. На наш погляд, переважала перша тенденція, на яку вказав П. Вандич. Це позначалося і на ставленні до національних меншин. Тому, той факт, що наукове видання готувало своєрідну довідку про тенденції політичного життя національних меншин (що свідчило і про ставлення до влади) не було випадковим. Річ у тім, що, як зазначає М. Маршал, середовище журналу «Biuletyn Polsko-Ukraiński» (В. Бончковський, А. Бохенський, Я. Лось, С. Папроцький – прихильники федералістської ідеї й прометеїзму) нерідко користувалося фінансовою й організаційною підтримкою II відділу Генерального (згодом Головного) штабу Війська Польського (тобто розвідки). Міністерство внутрішніх справ і Міністерство закордонних справ (власне, прихильники польсько-українського порозуміння) не знаходили підтримки в II відділі, а військові впливали на розв'язання національного питання більше, ніж інші структури й інститути. Інформація М. Маршала дає підстави зробити припущення, що II відділ не лише впливав на редакційну політику «Spraw Narodowościowych», але і використовував висновки журналу щодо тенденцій життєдіяльності національних меншин у своїй діяльності.

Зб. Запоровський (польський дослідник діяльності Сейму 1919–1939 років) слушно наголошує, що не лише українські послы, але й деякі польські вважали, що нормалізація польсько-українських стосунків не відбулася. Щоправда, причину він вбачає не в небажанні Варшави виконувати свої міжнародні зобов'язання і задовольняти національні інтереси українців, а в польсько-українському антагонізмі, що глибоко гніздився в свідомості обох спільнот, і який не можна було розв'язати в Сеймі. Він же вважав, що 1938–1939 роки – це апогей кризи в польсько-українських стосунках¹¹. Проте Зб. Запоровський зазначив, що на останньому засіданні сейму (2 вересня 1939 року) українські послы С. Скрипник і В. Мудрий заявили про лояльність щодо Польщі і участь українського суспільства в її захисті¹². Так завершувалося «українське питання» в міжвоєнній Польщі.

5. Результати і перспективи подальших досліджень обговорення. Це одна із сторінок дослідження розвитку українсько-польських відносин, яка потребує подальших вивчення, досліджень та узагальнень.

6. Висновки. Зважаючи на обсяг, який займала рубрика «Українці» в кожному числі журналу, можна стверджувати, що «українське питання» було для редакції найважливішим; редакція журналу намагалася створити враження, що вона повно і безсторонньо, без публіцистичності і явної тенденційності інформує читачів (та урядові структури) про діяльність українських партій та громадських організацій; «українського питання» стосувалися й окремі наукові статті, що відкривали число журналу; концептуально журнал підтримував урядову політику в національному питанні (в публікаціях ненав'язливо наголошувалася думка про необов'язковість автономії для українців). Автори публікацій свідомо педалювали думку про «неукраїнськість», наприклад, українців Полісся (поліщуків, «тутешніх»). Редакція журналу сприяла повільній інтеграції української спільноти в унітарну польську державу.

¹⁰ Вандич, П. (2004), Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від середньовіччя до сьогодення, Критика, Київ, с. 280.

¹¹ Zaporowski, Zb. (1992), Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 1919-1939. Działalność posłów, parlamentarzy koncepcie Józefa Piłsudskiego, mniejszości narodowe, Lublin, s. 156.

¹² Ibid, s. 158.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вандич, П. (2004), *Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від середньовіччя до сьогодні*, Критика, Київ, 464 с.
2. Грицак, Я. (2002) *Уявна і наявна історія одного регіону*, післямова до кн. Волчук Р. *Спомини з передвоєнного Львова та воєнного Відня*. Львів, 176 с.
3. Дильонгова, Г. (2007) *Історія Польщі: 1795–1990*, Вид. дім «Кисво-Могилянська академія», Київ, 239 с.
4. Кедрин, І. (1976), *Життя. Події. Люди. Спомини і коментарі*. Видавнича Кооператива «Червона Калина», Нью-Йорк, 724 с.
5. Davies, N. (2014), *Serce Europy. Polska: przeszłość we współczesności*, Wydawnictwo Znak, Kraków, 542 s.
6. Sprawy Narodowościowe, 1936, № 1–2, s. 18–19.
7. Zaporowski, Zl. (1992), *Seim Rzeczypospolitej 1919–1939. Działalność posłón, parlamentarna koncepcie Józefa Piłsudskiego mniejszości narodowe*, Lublin, 265 s.

REFERENCE

1. Vandych, P. (2004), *The Price of Freedom. History of Central-Eastern Europe from the Middle Ages to the present*, Krytyka, Kyiv, 464 pp.
2. Hrytsak, Ya. (2002), *Imaginary and existing history of one region, afterword to the book Volchuk R. Memories from pre-war Lviv and wartime Vienna*, Lviv, 176 s.
3. Dilongova, G. (2007), *History of Poland: 1795–1990*, Ed. house «Kyiv-Mohyla Academy», Kyiv, 239 p.
4. Kedrin, I. (1976), *Life. Events People. Memories and comments*. Publishing Cooperative «Red Kalina», New York, 724 p.
5. Davies, N. *The Heart of Europe. Poland: the past in the present*. Kraków: Wydawnictwo Znak, 2014. 542 pp.
6. Sprawy Narodowościowe. 1936. № 1–2. pp. 18–19.
7. Zaporowski, Zl. (1992), *Seim of the Republic of Poland 1919–1939. Activities of deputies, parliamentary concept of Józef Piłsudski, national minorities*. Lublin, 265 pp.

THE UKRAINIAN QUESTION ON THE PAGES OF THE JOURNAL “SPRAWY NARODOWOŚCIOWE” (1935-1939)

Stepan Kost’

*Ivan Franko National University of Lviv,
Generala Chupryny Str. 49, 79044, Lviv, Ukraine
e-mail: skost_@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-6566-5503>*

Tetiana Slotiuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Generala Chupryny Str., 49, 79044, Lviv, Ukraine
e-mail: burdeha@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8883-4154>*

The authors of the article align with historians who believe:

1) That the last few years before the start of World War II were very complex, tense, and contradictory. The national question, with the «Ukrainian question» as an important segment, was no exception.

2) That the national question in interwar Poland remained unresolved as the government, especially in the 1930s, intensified efforts to assimilate national minorities. The statement by Polish historian H. Dyllongova about the growth of hatred in both communities – Polish and Ukrainian – should be approached differently, as Ukrainians were fighting for their national interests and Ukrainian statehood.

The authors assert that the «Ukrainian question» was paramount to the journal’s editorial team. This is evidenced by the presence of the «Ukrainians» column in every issue, with its content volume exceeding that of other columns («Germans», «Jews», etc.). Through the analysis of relevant texts, the authors assert that the journal generally provided comprehensive and impartial information about the activities of Ukrainian political parties and public organizations, free from journalistic bias or overt partiality.

The article’s authors claim that the journal supported the government’s policy on national issues. In certain publications, the idea of autonomy for Ukrainians, despite being an international obligation of Poland, was subtly emphasized. Some authors consciously promoted the concept of «non-Ukrainianness» of groups such as the Ukrainians from Polissya (Polishchuks). Nonetheless, the journal’s editorial board contributed to the gradual integration of Ukrainian society into the Polish unitary state.

Key words: Polish-Ukrainian relations, history of interwar Poland, history of Ukraine, national issue, journal «Sprawy Narodowościowe».